

Webinar *The-cocaine-pipeline-to-Europe*: poročilo

Mednarodna nevladna organizacija Global Initiative against Transnational Organised Crime (GI-TOC) in organizacija InSight Crime sta ob izidu poročila, ki sta ga izdelali o trgovini s kokainom v Evropi, organizirali webinar z naslovom *The-cocaine-pipeline-to-Europe* oz. »Kokainski cevovod« v Evropo, ki je potekal 2. marca 2021 prek videokonferenčnega sistema Zoom. V poročilu je izpostavljeno, da se je proizvodnja kokaina med letoma 2013 in 2018 več kot podvojila. Glavne države proizvodnice so Kolumbija, Bolivija in Peru, kjer se je v zadnjem času proizvodnja upočasnila, vendar ne kaže, da bi se ustalila. Evropa je zaradi rasti trga s kokainom bolj privlačna za prekupčevalce, ker je trg v ZDA že prenasičen, poleg tega pa kokain v Evropi dosega višjo ceno. Dovod kokaina v Evropo se je glede na podatke v zadnjih letih povečal, kar vzbuja skrb in prinaša številna varnostna tveganja. Strokovnjaki ocenjujejo, da se količina pretihotapljenega kokaina med letoma 2019 in 2020 v Evropi giblje med 500–800 ton. Predpostavka količine temelji na oceni, da zasežejo med 10 % in 20 % kokaina, ki prispe v Evropo (GI-TOC, 2021).

Predstavitev poročila je otvoril Jeremy McDermott, direktor in soustanovitelj organizacije InSight Crime, ki je povedal, da so bile za latinske narkokartele njihove severne »sosed« ZDA do zdaj glavni trg. Zaradi njihove večne »vojne proti mamilom« je postalo tihotapljenje v ZDA bolj tvegano, ob enem pa se je znižala tudi cena kokaina v ZDA. V Ameriki naj bi kilogram kokaina stal približno 28.000 dolarjev, v Evropi pa naj bi bila povprečna cena 41.000 dolarjev na kilogram. Izpostavil je poslovno logiko kartelov – ker je bolj tvegano tihotapiti v Ameriko, kjer so tudi zaslužki manjši, so se preusmerili v Evropo. To preusmeritev v Evropo je možno videti tudi skozi količine zasegov, ki se stopnjujejo. Predstavil je tudi načine pošiljanja, ki jih uporabljajo prekupčevalci. Glavna izbira kartelov je pomorski prevoz zabojnikov, včasih se je večinoma tihotapilo v pošiljkah sadja (predvsem banan), vendar so te zdaj zelo nadzirane. McDermott je predstavil tudi problem ponarejenih carinskih pečatov pošiljk, ki jih uporabljajo prekupčevalci. Prekupčevalci namreč odstranijo uradni pečat carine, v pošiljko dodajo kokain in jo ponovno zapečatijo s ponarejenim pečatom. Karteli poleg tega uporabljajo tudi majhne ladje, barke, s katerimi se pripeljejo ob veliko transportno ladjo, ko je ta že zapustila pristanišče, in predajo drogo zaposlenim na ladji. Zanimivo je, da se je povečala tudi uporaba podmornic, ki lahko preplujejo Atlantik in imajo na krovu tudi do 8 ton kokaina. Poleg tega prevladuje tudi letalski promet, predvsem čarterski in komercialni leti, s katerimi potujejo ljudje (t. i. mule), ki zaužijejo kapsule s kokainom. V kapsulah gre za majhne količine, vendar je na takih letih lahko tudi do 30 mul na let, in če letalo leti trikrat na teden, je na ta način pretihotapljena že velika količina kokaina. McDermott je predstavil tudi primer komercialnega leta iz Caracasa v Paris z

letom letalske družbe AirFrance leta 2013, na katerega so pripadniki venezuelske nacionalne garde naložili 1,4 tone kokaina. V nadaljevanju je predstavil tudi prepletenost venezuelskega političnega vrha s kolumbijsko revolucionarno gardo in britanskimi trgovci ter posredniki, ki delajo s francoskim, italijanskim in nizozemskim podzemljem. Mreže kartelov niso le kolumbijske in italijanske, kot je bilo včasih, ko je bila npr. mafijska skupina 'Ndrangheta neposredno povezana s kolumbijskim kartelom Slavatore Mancuso in je bila glavna dobaviteljica kokaina za celo Evropo. Zdaj je vpletenih veliko različnih narodnosti in etničnih skupin iz celotne evropske in latinskoameriške regije, ki predstavljajo mreže za tihotapljenje in preprodajo. Vse navedeno kaže, da je zelo težko razbiti te mreže, saj se nenehno spreminjajo in na novo povezujejo v različnih oblikah sodelovanja.

McDermott je za konec predstavil svoje mnenje o tem, kakšna bo prihodnost trga kokaina v Evropi in verjame, da bo proizvodnja ostala enaka ali pa se bo povečala. Politični kaos in nestabilnost v Latinski Ameriki bo še naprej spodbujala proizvodnjo kokaina, trg se bo še naprej širil, povečala se bosta uporaba enkripcijske tehnologije med prekupčevalci in z drogo povezano nasilje v Evropi. Za konec pričakuje veliko »zabavo« po odpravi omejitev zaradi pandemije, ki bo prinesla povišanje porabe kokaina v Evropi.

Naslednja govorka je bila Fatjona Mejdini, koordinatorica za Balkan iz organizacije GI-TOC, ki je predstavila vlogo balkanske regije na evropskem nelegalnem trgu. Povedala je, da je balkansko podzemlje skozi bogato 30-letno zgodovino svojega delovanja pridobilo veliko izkušenj. Razvoj podzemlja v tej regiji so še dodatno podpihovale politične nestabilnosti, vojne in politična korupcija v regiji. Izpostavila je tudi, da se podzemlje različnih etničnih organiziranih skupin vse bolj povezuje med seboj, ne glede na etnično pripadnost, kar je bilo značilno do zdaj. Glavni motiv je dobiček, etnična pripadnost ni več ovira za sklepanje poslov in sodelovanje. Balkanski kriminalci so se med sodelovanjem z italijansko mafijo priučili posla in začeli napredovati po lestvici, zato lahko zdaj prekupčujejo neposredno z Latinsko Ameriko in preprodajajo naprej po Evropi. Prisotnost balkanskega podzemlja v Latinski Ameriki se kaže v številu umorov ljudi z Balkana v Latinski Ameriki in aretacijah po svetu. Balkansko kriminalno podzemlje ni prisotno le na območju Balkana, temveč je velik »igralec« tudi v Zahodni Evropi. Droga iz Latinske Amerike vstopi na evropski trg, skozi t. i. zadnja vrata Evrope, pristanišča na Balkanu, predvsem v Albaniji in Črni gori. Ta regija je prej veljala predvsem kot prekupčevalka s tobakom, marihuano in heroinom, vendar povečanje zaseženih količin kokaina nakazuje, da je balkansko podzemlje močno prisotno tudi na trgu kokaina. Čeprav je Balkan predvsem tranzitno območje, se je v zadnjih letih povečala poraba drog tudi na Balkanu, skupaj s povečanjem počitniškega turizma v regiji. Vse to in aretacije ljudi v Zahodni Evropi nakazujejo na pomembnost deležnikov kriminalnih mrež z Balkana na svetovnem trgu kokaina.

Laurent Laniel, analitik v Evropskem centru za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, EMCDDA), je predstavil ključne ugotovitve poročila o trgu drog v Evropski uniji, ki so ga izdelali skupaj z Evropolom. Potrdil je ugotovitve predhodnikov in izpostavil, da je zaskrbljujoče povečevanje nasilja in korupcije v

Evropi prav zaradi trga kokaina. Povedal je, da je kokainski trg, drugi največji trg drog v Evropi (takoј za marihuano). V letu 2017 so ocenili, da naj bi bila njegova vrednost kar 9,1 milijarde €, kar naj bi predstavljalo 119 ton kokaina in je skoraj dvakratno povečanje ocene, narejene v letu 2013. Od leta 2017 naprej so letni rekordi količinskega zasega kokaina prejšnjih let preseženi, kar nakazuje tudi prej navedeno povečevanje preprodaje. Spremljanje kakovosti kokaina kaže, da več kot polovica kokaina, ki pride v roke končnih uporabnikov, vsebuje visoke odstotke čistega kokaina, ta čistost pa se povečuje že od leta 2008. Povečuje se tudi zaseg droge na vzhodu Evrope in v Turčiji. Ocena EMCDDA iz leta 2018 kaže 4,3 milijona uporabnikov kokaina (odrasli Evropejci, stari 15–64 let), kar pomeni, da kokain kupujejo starejši ljudje, ki imajo več denarja. Podatke povečanja porabe kokaina potrjujejo tudi analize odpadnih voda. Njihovi podatki kažejo, da tretjina ljudi kokain kadi, zaradi česar mora biti kokain v bolj čisti, bazični obliki (in ne v obliki praha). Posebej zanimivo je, da se je proizvodnja sekundarne ekstrakcije kokaina povečala, kar pomeni, da se kokain pretihotapi v drugi obliki s pomočjo nosilca (kot je npr. tekočina, tekstil, plastika), nato pa se v lokalnih laboratorijskih izvedeh kemični postopek ekstrakcije kokaina v prvotno obliko, namenjeno končni uporabi. Kar jih dodatno skrbi, so indici, da se del kokaina pretihotapi iz Latinske Amerike v obliki kokainske baze (paste) in se pretvori v kokainski hidroklorid (prah) šele v Evropi, kar pa je povezano tudi s prej omenjenim kajenjem kokaina. Laurent Laniel je predstavil tudi komercialne cene kokaina po Evropi v letu 2018, npr. v Belgiji je cena na kilogram 23.000 €, v Estoniji 90.000 €, najnižja cena, ki so jo zabeležili, pa je v Veliki Britaniji dobrih 17.000 €. Za zaključek je povedal, da niso zaznali, da bi pandemija covid-19 vplivala na trg kokaina v Evropi, rahlo so se povečali zasegi, vendar v grobem pa pandemija na pošiljke v Evropo ni vplivala.

Maja Loknar in dr. Bojan Dobovšek

VIRI IN LITERATURA

Global Initiative against Transnational Organised Crime [GI-TOC]. (2021). *The cocaine pipeline to Europe*. Pridobljeno na <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2021/02/The-cocaine-pipeline-to-Europe-GI-TOCInsightCrime.pdf>